

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne: **Rímskokatolícka cirkev, Trnavská arcidiecéza**, so sídlom v Trnave, J. Hollého 10, v dovolacom konaní zastúpená MAPLE & FISH, s.r.o. so sídlom v Bratislave, Rajsská 15/A, za ktorú koná advokát a konateľ JUDr. Viliam Karas, PhD., proti žalovanému: **LESY Slovenskej republiky, štátny podnik**, so sídlom v Banskej Bystrici, Námestie SNP 8, o **vydanie nehnuteľností**, ktorá vec bola vedená na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 8 C 285/2011, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. mája 2013, sp. zn. 5 Co 319/2013, takto

r o z h o d o l :

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 31. mája 2013, sp. zn. 5 Co 319/2013 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Pezinok (ďalej len „súd prvého stupňa“) uznesením z 8. apríla 2013, č. k. 8 C 285/2011-449 zastavil konanie vo veci samej a žalobkyňu uložil povinnosť zaplatiť žalovanému, na účet jeho zástupcu, do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia náhradu trov konania vo výške 21 583,23 €. O zastavení konania rozhodol podľa § 96 ods. 1 O.s.p. v dôsledku späťvzatia žaloby a o povinnosti žalobkyne nahradiť žalovanému jeho trovy konania podľa § 146 ods. 2, prvá veta O.s.p. vychádzajúc z toho, že to, že sa konanie muselo zastaviť, zavinila žalobkyňa. Pri určení výšky náhrady trov vychádzal z hodnoty sporu 4 582 246,79 € uvedenej v podaní žalovaného z 18. januára 2013, ktorým vyčíslil svoje trovy. Uviedol, že hodnota lesných pozemkov bola stanovená Národným lesníckym centrom vo Zvolene podľa vyhlášky č. 492/2007 Z. z. a pri pozemkoch s kultúrou orná pôda, trvalý trávnatý porast a záhrada bola ich hodnota stanovená podľa zákona č. 582/2004 Z. z. Trovy žalobcu spočívajú v odmene za jeho zastupovanie advokátom za dva úkony právnej pomoci. Základnú sadzbu tarifnej odmeny advokáta určil podľa § 10 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 31. mája 2013, sp. zn. 5 Co 319/2013 potvrdil odvolaním žalobkyne napadnutú časť rozhodnutia súdu prvého stupňa o trovách konania a žalobkyňu nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Dospel k záveru, že napadnutá časť rozhodnutia súdu prvého stupňa je správna.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu žalobkyňa podala dovolanie. Prípustnosť dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. a odôvodňuje ho všetkými dovolacím dôvodmi podľa § 241 ods. 2 písm. a/, b/ a c/ O.s.p. Tvrdí, že súd prvého stupňa a odvolací súd postupovali pri rozhodovaní o trovách konania „príliš formalisticky, arbitrárne a v rozpore s účelom reštitučného zákona a ustanoveniami O.s.p.“, čím boli porušené jej základné práva garantované Ústavou Slovenskej republiky a medzinárodnými dohovormi, ktorými je Slovenská republika viazaná. Podľa žalobkyne súdy svoje rozhodnutia dostatočným spôsobom ani neodôvodnili. Odvolací súd sa naostatok ani nevyporiadal s jej námietkami uvedenými v odvolaní voči postupu súdu prvého stupňa pri určení výšky tarifnej odmeny podľa § 10 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Žalobkyňa spochybňuje v dovolaní aj samotný základ práva žalovaného na náhradu trov a nesúhlasí ani so záverom odvolacieho súdu, že zastúpenie žalovaného advokátom v danej veci malo svoje opodstatnenie. Žalobkyňa z týchto dôvodov navrhla napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a pre rovnaké vady aj príslušnú časť rozhodnutia súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne, ktoré mu bolo doručené 24. septembra 2013, nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas osobou na tento procesný úkon oprávnenou, preskúmal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu bez nariadenia dovolacieho pojednávania, keďže dovolanie smeruje proti uzneseniu (§ 243a ods. 3 O.s.p.), v medziach určených ustanovením § 242 ods. 1 O.s.p., a dospel k záveru, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu treba zrušiť.

Ustanovenie § 239 ods. 3 O.s.p. síce vylučuje prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o trovách konania, aké rozhodnutie je predmetom prieskumu dovolacieho súdu, treba ale pripomenúť, že prax súdov a osobitne aj najvyššieho

súdu je jednotná v názore, že „dovolanie proti výroku rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania je prípustné z dôvodov uvedených v § 237 O.s.p.“ (R 117/1999, pozri aj uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 214/2010 z 25. novembra 2010, sp. zn. 5 Cdo 39/2010 z 12. októbra 2010 a sp. zn. 5 Cdo 71/2009 z 8. apríla 2010). Rovnaký názor je zastávaný aj v odbornej literatúre (pozri napr. Krajčo, J. a kol. Občiansky súdny poriadok, komentár I. diel. Bratislava: Eurounion, 2006, s. 618), ale aj v rozhodovacej činnosti ústavného súdu (I. ÚS 244/07, IV. ÚS 483/2012).

Podľa názoru dovolacieho súdu v preskúmvanej právnej veci konanie odvolacieho súdu je postihnuté jednou z vád uvedených v § 237 Os.p., a to konkrétne vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pretože postupom odvolacieho súdu bola žalobkyni odňatá možnosť konať pred súdom.

Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je – okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) – aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorá okrem iných procesných záruk kladie dôraz aj na zachovanie kontradiktórnosti konania a „rovnosti zbraní“ (podobne napr. III. ÚS 402/08). Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacou „rovnosťou zbraní“ je, aby všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na „protiargumenty“ protistrany. Osobitne to platí o sporových konaniach, v ktorých stoja proti sebe žalobca a žalovaný, a kde sa v celom rozsahu uplatňuje kontradiktórnosť konania (napr. IV. ÚS 42/09, IV. ÚS 147/04).

Dovolací súd pripomína, že aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), ktorý v súvislosti s rovnosťou účastníkov konania používa pojem „rovnosť zbraní“, podľa svojej konštantnej judikatúry vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predložiť svoju záležitosť a príslušnú argumentáciu za rovnakých podmienok (napr. v prípade Beer proti Rakúsku 2004, Baumann proti Rakúsku 2001, Dombo Beheer B. V. proti Holandsku 1993, Ankerl proti Švajčiarsku 1996, Komanický proti Slovensku 2002).

Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. septembra 1997, IV. ÚS 348/2011), pretože aj rozhodnutiami o trovách konania možno zasiahnuť do základných práv a slobôd. Rozhodnutím o trovách konania možno

predovšetkým porušiť právo na súdnu ochranu. Ústavný súd už viackrát rozhodol o ústavnosti rozhodnutí o trovách konania (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, II. ÚS 56/05).

Žalovaný podaním z 18. januára 2013, doručeným 12. marca 2013 (č. I. 400 a nasl. spisu) predložil súdu prvého stupňa vyčíslenie trov konania. V ňom uviedol, že vzhľadom na to, že žalobkyňa, hoci tak bola povinná urobiť, neuviedla cenu predmetu sporu, a túto neurčil ani súd, bol nútený cenu predmetu sporu zisťovať sám, a to jemu čo najdostupnejším spôsobom. Pri určení hodnoty lesných pozemkov vychádzal zo svojej účtovnej databázy, ktorú pre neho na základe mandátnej zmluvy spracováva Národné lesnícke centrum vo Zvolene podľa vyhlášky č. 492/2007 Z. z. a pri určení hodnoty pozemkov s kultúrou orná pôda, trvalý trávnatý porast a záhrada určil ich hodnotu sám žalovaný podľa zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach v sadzбách príslušných pre k. ú. D.. Hodnotu sporu tak určil sumou 4 582 246,79 €.

Súd prvého stupňa 8. apríla 2013 vydal uznesenie č. k. 8 C 285/2011-449, ktorým konanie zastavil a rozhodol o náhrade trov konania vyššie uvedeným spôsobom. Pri určení výšky náhrady vychádzal z údajov žalovaného uvedených v jeho podaní z 18. januára 2013. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol: „Odporca si vyčísľil trovy konania písomným podaním zo dňa 18.1.2013. Základom pre výpočet odmeny bola hodnota sporu vo výške 4 582 246,79 eur, čo predstavuje hodnotu pozemkov pre katastrálne územie D., ktorých vydania sa navrhovateľ domáhal po čiastočnom späťvzatí návrhu. Hodnota lesných pozemkov bola stanovená Národným lesníckym centrom vo Zvolene podľa oceňovanej vyhl. č. 492/2007 Z. z. a u pozemkov s kultúrou orná pôda, trvalý trávnatý porast a záhrada bola ich hodnota stanovená podľa zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach.“

Odvolaací súd nepovažoval odvolacie námietky žalobkyne týkajúce sa určenia základu tarifnej odmeny pre zástupcu žalovaného za opodstatnené. K nim v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol: „Odvolaací súd nepovažoval námietky navrhovateľa v tomto smere za dôvodné a neakceptoval ich, nakoľko jednoznačne sa jedná o vec, ktorá je oceniteľná peniazmi, a aj napriek tomu, že navrhovateľ v návrhu na začatie konania neurčil hodnotu sporných nehnuteľností, a táto nevyplynula ani z listinných dôkazov predložených v priebehu súdneho konania, nemôže to byť na škodu odporcovi, ktorý k jej stanoveniu nedospel svojvoľne a nepreskúmateľne, ale z určenia Národného lesníckeho centra Zvolen, ktoré je znaleckou organizáciou a tiež podľa zákona o miestnych daniach. Je nepochybné, že

ohodnotením nehnuteľností znaleckými dokazovaním len pre potreby rozhodovania o náhrade trov konania, by boli vyvolané vysoké finančné náklady, čo je ne hospodárne a v danom prípade nežiaduce, avšak spôsob, akým odporca dospel najhospodárnejším spôsobom k približnému stanoveniu hodnoty, považuje aj odvolací súd pre tieto potreby za relevantný a dostatočný a vzhľadom na rozsah sporných pozemkov nepovažuje stanovenú hodnotu ani za neprimeranú. Odvolací súd neakceptoval a neprisvedčil ani námietkam navrhovateľa o neúčelnosti vynaložených trov z dôvodu možnosti zastupovania v spore zamestnancami odporcu, keď predmetný spor nepredstavuje bežnú agendu pravidelne vybavovanú zamestnancami odporcu.“

Z obsahu spisu súdu prvého stupňa vedeného v preskúmvanej veci nemožno vyvodiť, že by súd prvého stupňa žalovaným vyhotovené vyčíslenie trov konania doručil žalobkyni na vyjadrenie a zaujatie stanoviska, najmä k spôsobu určenia hodnoty sporu. Tento nedostatok konania neodstránil aj odvolací súd. Žalovaným vypracované vyčíslenie trov konania bolo podľa dovolacieho súdu potrebné najmä z dôvodu, že obidva súde nižších stupňov zhodne ustálili, že výpočet trov konania sa odvíja od hodnoty sporu (§ 10 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.), a nie od iných vopred daných, na hodnote sporu nezávislých kritérií (IV. ÚS 341/2012).

Podľa dovolacieho súdu treba prisvedčiť aj námietke žalobkyne, že odôvodnenie rozhodnutie odvolacieho súdu je arbitrárne, pretože trpí vnútorným rozporom, keď na jednej strane bez výhrad je založené na údajoch žalovaného o hodnote sporu (a teda pri určení tarifnej odmeny advokáta vychádza z ustanovenia § 10 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.), na druhej strane ale pripúšťa pochybnosti o možnosti jej riadneho určenia, resp. pripúšťa možnosť jej určenia len s nepomernými ťažkosťami (kedy prichádza do úvahy určenie tarifnej odmeny advokáta podľa § 11 ods. 1 písm. a/ vyhlášky č. 655/2004 Z. z.).

Základné právo na spravodlivý proces vyžaduje, aby postup a rozhodnutia všeobecných súdov boli preskúmateľné, aby ich rozhodnutia obsahovali dostatok relevantných dôvodov objasňujúcich výroky, a súčasne aby také rozhodnutia neboli arbitrárne. Zákom ustanovená povinnosť súdu dbať na splnenie zákonných náležitostí samotného výroku rozhodnutia, ako aj jeho odôvodnenia (vrátane zistenia skutkového stavu a jeho hodnotenia v dostatočnom rozsahu) predstavuje nielen jednu zo základných podmienok na zákonu zodpovedajúce rozhodnutie, ale je tiež jedným zo základných znakov zákonom garantovaného postupu a ochrany práv. Dovolací súd považuje za nevyhnutné, aby

rozhodnutia všeobecných súdov zodpovedali zákonným kritériám nielen v merite veci a aby ich vydaniu predchádzal postup rešpektujúci procesné normy, ale aby tiež odôvodnenia týchto rozhodnutí vo vzťahu ku všetkým ich výrokom zodpovedali kritériám daným § 157 ods. 2 poslednou vetou OSP, pretože iba takéto rozhodnutia možno považovať za súladné s princípmi spravodlivého procesu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po zistení, že v odvolacom konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. spojení s ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p., zrušil dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 2 O.s.p a vec mu vrátil na ďalšie konanie

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto uznesenie bolo prijaté senátom pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 4. júna 2014

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Monika Poliačiková